

застосовувати як для автоматизації рутинних операцій, так і в неординарних ситуаціях, що потребують нетрадиційного творчого підходу.

Підсумовуючи викладене, можна сказати, що необхідно створювати всі необхідні умови, що сприятимуть формуванню своєрідної культури спілкування в сучасному інформаційному суспільстві, і, як наслідок, формування інформаційної культури, як однієї з важливих складових духовного світу людини, яка буде жити у світі, де той, "хто володіє інформацією, той володіє світом".

Література

1. Закон України про інформатизацію № 2657-ХІІ від 2 жовт.1992р.// Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 48. - С.650.
2. Коляда М.Г. Інформаційна культура економіста в умовах ринкової економіки.// Педагогіка і психологія.-2003.№2.- С.73-80.
3. Михайловский В.Н. Формирование научной картины мира и информатизация. – Спб: Петрополис,1994.-56с.
4. Ракитов А.И. Философия компьютерной революции.М.1991.
5. Урсул А.Д. Ноосферная модель науки и образования XXI века. // Социально-политический журнал. М., 1996. - №4.- С.75.

Е.С.Полякова

ИНТЕНСИФИКАЦИЯ МУЗЫКАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

У статті розглядаються два шляхи інтенсифікації музично-педагогічного процесу у вищій школі: а) вдосконалення системи освіти; б) зміна методологічних підходів. Ресурсами інтенсифікації в руслі холистско-синергетичного підходу стоять: державна підтримка, опора на новітні наукові дослідження, особистісні потенції педагогів і студентів, закономірності музично-педагогічного процесу.

Two ways of the intensification of a musical and pedagogical process at higher educational institutions are examined

in the article: a) improvement of the educational system; b) change of methodological approaches. The resources of the intensification in the context of the holistic and synergetic approach are the following: state support, the results of latest scientific researches, the personal potential of teachers and students, the regularities of a musical and pedagogical process.

Присоединение Республики Беларусь к Болонскому процессу поставило перед высшей школой ряд насущных задач, решение которых позволит специалисту с высшим образованием быть востребованным на европейском рынке труда. Одной из них является переход к двухступенчатой системе высшего образования: бакалаврат (не менее трех лет) и магистратура. При этом, как пишет главный секретарь МАН ВШ А.С.Цыбин, интеграция в европейское образовательное пространство предполагает, что бакалаврская степень станет показателем законченного высшего образования [5].

Чтобы стать конкурентоспособными на мировом рынке труда, специалисты музыкально-педагогического профиля должны получать качественное образование при наименьших временных и материальных затратах. Вероятно, четырех, а тем более пятилетний срок обучения, не может вписаться в европейские стандарты. Белорусский выпускник высшей школы вступает в трудовую деятельность в более позднем возрасте, что само по себе изначально ставит его в невыгодные условия. По качеству подготовки выпускники музыкально-педагогического факультета Белорусского государственного педагогического университета имени Максима Танка, например, способны конкурировать с выпускниками лучших европейских учебных заведений подобного профиля. При жесточайшем конкурсном отборе они становятся преподавателями музыки в Германии, редакторами музыкальных программ Би би си в Англии и пр. Но реформирование высшего образования позволило бы им успешнее проявлять себя в более раннем возрасте. Очевидно, что совершенствование музыкально-педагогического процесса в системе высшего музыкально-педагогического образования может и должно включать в себя сокращение сроков подготовки специалиста при сохранении (либо даже улучшении) его качества.

Таким образом, в сложившейся социокультурной и экономической ситуации наиболее остро встает проблема интенсификации музыкально-образовательного процесса.

Общеизвестна способность музыкального искусства программировать личностное творческое отношение к миру, способствовать всестороннему проявлению субъекта деятельности, предопределять активный действенный характер не только эмоционально-образного, но и абстрактно-логического мышления, повышать устойчивость эвристических процессов, развивать продуктивное воображение, стимулировать механизмы ассоциирования, углублять эмоциональную идентификацию и интуицию.

Система музыкально-педагогического образования актуализирует свои функции только во взаимосвязи и зависимости со всей системой школьного музыкального воспитания. Важными целями музыкально-педагогического образования, помимо максимального развития способностей и дарований будущего учителя музыки, достижения личностью высшей точки в развитии профессионализма, являются: освоение мира, вхождение в культурное пространство новых поколений белорусов, познание ими своей природы, духовности, самоактуализация в различных видах музыкальной деятельности. Без развитой и эффективной системы музыкально-педагогического образования реализация этих целей невозможна.

Анализ позволяет выделить два пути совершенствования музыкально-педагогического образования:

- проведение административно-организационных мероприятий, совершенствующих систему и повышающих ее гибкость, управляемость и эффективность;
- изменение методологических подходов к музыкально-педагогическому процессу в целом.

Рассмотрим первый из них. Подготовка профессионала-учителя музыки начинается значительно ранее университетского этапа образования. От того какую довузовскую подготовку имеет абитуриент, во многом зависит эффективность его обучения в высшей школе. Сложность музыкально-педагогической профессии во многом определяется

тем, что основные качества музыканта закладываются в раннем возрасте, в определенные сензитивные периоды. Так, например, качественное звукоизвлечение закладывается в период развития сенсорики, исполнительская техника – в период развития сенсомоторики и т.д.

Отсюда вытекает важность профориентационной работы, которая в нашем случае проводится в двух направлениях: а) оценка, адаптация и интеграция личности в музыкально-педагогическую профессию, что является традиционным в мировой практике; б) опора на индивидуальность человека как субъекта в процессе ориентации, предполагающая самостоятельность развития, личную свободу и способность к изменению внутренних позиций – направление, которое начало развиваться в последние годы.

В русле этого направления предполагается введение профильного обучения в старших классах школы (гимназии), для которого преподавателями музыкально-педагогического факультета БГПУ были разработаны пакет нормативных документов и специальные программы по предметам музыкально-педагогического профиля. Создание лицейских классов музыкально-педагогического профиля (Гимназия № 17 г.Минска, гимназия г.Борисова) и педагогических колледжей искусств (г.Молодечно) – важный этап совершенствования музыкально-педагогического образования, ибо только повысив качественный уровень довузовской подготовки можно открыть новые горизонты университетского образования [3]. В настоящее время сеть лицейских классов в Республике Беларусь расширяется, что позволит в дальнейшем получить подготовленного абитуриента всем учебным заведениям музыкально-педагогического профиля. Непрерывность и преемственность как важнейшие принципы образования в этом случае полностью реализованы и вузовский этап обучения начинается в оптимальном режиме. Это делает музыкально-педагогическую систему более гибкой и управляемой, что в конечном итоге повышает ее эффективность при меньших временных затратах.

Другой путь, которым может проходить интенсификация музыкально-педагогического процесса – изменение методологических подходов.

Современная система научного знания выдвинула две важные категории – *целостность и самоорганизацию*. Для образования эти категории имеют принципиальное значение и генерализируются в русле холистского и синергетического подходов. Еще в 70 –х годах XX века Ф.Кумбс признавал возможность использования в сфере образования и для ее анализа – понятий, категорий и идей из других областей знания. Сейчас, спустя 30 лет, речь может идти уже об интеграции этих категорий в едином подходе (холистско-синергетическом), опирающемся на фундаментально разработанные современной наукой пути получения нового знания.

Холизм возник в первой половине XX века как понятие целостности организма и вообще органически целостных образований (А.Мейер). Однако, в рамках концепции холизма можно исследовать процессы целостного развития и саморазвития, самореализации и самоактуализации личности во всей совокупности от причинности до творчества. Педагогический процесс требует всеохватывающего и целостного подхода, предполагающего не только обеспечение целостности развивающейся личности, учебно-воспитательного процесса, но и целостное исследование таких взаимосвязанных с образованием сложных систем как социокультурная среда, оказывающая непосредственное влияние на “скрытые программы развития” (педагогическая психология), и эмосфера общества (В.Г.Ражников).

Синергетика как наука о самоорганизации развивалась первоначально тоже в рамках естественнонаучного знания (Г.Хакен), но очень скоро переросла эти рамки, став общепризнанным междисциплинарным подходом. Понимание сложности существующего мира, развивающегося по законам нелинейной динамики, использование компьютеров для создания моделей сложных самоорганизующихся систем, позволяет исследовать огромное разнообразие поведения нелинейных систем, “..., которые статически неустойчивы, но движением которых вполне можно управлять” [2,55].

Применение теории самоорганизации в гуманитарной сфере (Г.Г.Малинецкий, С.П.Курдюмов, В.Д.Шадриков и т.д.) позволяет говорить о становлении синергетического подхода в научных исследованиях самого широкого спектра.

В частности, если слагаемые музыкально-педагогического процесса (цели, предмет деятельности, содержание музыкально-педагогического процесса, его средства и участники) – являются сложными динамическими системами в статике теряющими свои свойства, то сам процесс можно охарактеризовать как открытую неравновесную диссипативную метасистему, характеризующуюся множеством возможных флуктуаций.

Как может быть рассмотрена и исследована интенсивность музыкально-педагогического процесса в русле обозначенного нами подхода?

Интенсивность в переводе с латыни означает напряжение, усиление, например, труд, дающий наибольшую производительность. Это понятие можно сопрягать с тем, что Л.Н.Гумилев называет пассионарностью, пассионарной индукцией, способностью людей вкладывать огромные усилия в достижение трудных целей [1], что связано с особой инновационной направленностью, внедрением новых технологий и переходом к новым ресурсам. Все это невозможно без особого рода отношения людей к своей деятельности, без развитых эмоций и чувств инновации не осуществляются.

Выбор оптимальной стратегии музыкально-педагогического процесса предполагает увеличение “критической массы” интенсивности в освоении отдельных предметов. Почему предлагается ограничиться усилением интенсивности преподавания только отдельных предметов?

Основополагающий общенаучный принцип Оккама ограничивает ввод новых сущностей сверх необходимости. Следуя этому принципу, С.П.Капица, С.П.Курдюмов, Г.Г.Малинецкий указывают, что для качественного сдвига в системе университетского образования достаточно достичь “критического значения” и преодолеть его в нескольких дисциплинах, определяющих профессиональный облик специалиста. Остальные предметы – проходят, конспектируют,

заучивают и сдают, но, к сожалению, в профессиональной деятельности не пользуются, т.к. они не входят в понятийный аппарат будущего специалиста и не составляют профессиональный тезаурус [2].

Так и в музыкально-педагогическом образовании – значительная доля предметов при всех идеальных условиях преподавания и усвоения не способна кардинально сдвинуть эффективность и качество обучения *специалиста*. Прохождение этих предметов не является для него значимым. Даже среди специальных предметов не все являются равнозначными и равно эффективными для повышения качества подготовки будущего учителя музыки.

Анализ анкетирования, предложенного студентам музыкально-педагогического факультета, показывает, что на первое место по значимости для будущей профессии ставится специальность (основной инструмент, дирижирование или вокал), далее предпочтение отдается методике преподавания музыки в школе или методике преподавания специального предмета. К сожалению, такие дисциплины как общая педагогика и общая психология уступают место музыкальной педагогике и психологии (психологическим основам музыкально-педагогической деятельности). Подобная закономерность отмечается и на курсах повышения квалификации, где психолого-педагогический цикл переподготовки чаще всего преподается в отрыве от специального блока. О необходимости интеграции этих аспектов свидетельствуют данные анкетирования преподавателей музыки и специальных музыкальных дисциплин общеобразовательных школ.

Вероятно, для профессионального становления будущего учителя музыки значимыми являются те предметы, которые студенты и слушатели ИПК поместили на первые места. Изменение качества преподавания в этих дисциплинах способно интенсифицировать весь процесс подготовки специалиста. При известной локализации усилий в нелинейной диссипативной системе возникает возможность сверхбыстрого развития процесса и проявляется эффект “темпоральной

пластичности". Вероятностный прогноз в развитии системы – ускорение музыкально-педагогического процесса.

За счет каких ресурсов может осуществляться интенсификация процесса обучения? Безусловно, ресурсное обеспечение должно быть комплексным:

- государственная финансовая и материально-техническая поддержка организационно-административных новаций в области музыкально-педагогического образования;
- научно-информационное обеспечение развития музыкально-педагогического процесса;
- использование личного потенциала преподавательского корпуса и студенчества как внутреннего ресурса субъектов учебно-воспитательного процесса в высшей школе;
- опора на закономерности музыкально-педагогического процесса, способствующие становлению и развитию личностно-профессиональных качеств будущих учителей музыки и др.

В частности, создание лицейских классов музыкально-педагогического профиля находит государственную поддержку, что позволяет интенсифицировать и совершенствовать процесс подготовки специалистов в области массового музыкального образования и воспитания.

Следующим значительным ресурсом в области научно-информационного обеспечения является использование новейших данных научных исследований в области музыкальной педагогики и психологии: теоретические положения о развивающей функции музыкального искусства и многоаспектности воздействия музыки на личность; признание общего для музыки и эмоций принципа функционирования [4]; теория эмоционально-моторной природы музыкальности (В.В.Медушевский, В.И.Петрушин, С.И.Науменко и др.); концепция четырехслойной структуры музыкального восприятия, опирающаяся на четыре пласта мироздания (И.Перфильева-Корсакова); тезис о подсознательном воздействии на личность музыкального языка эмоций, помогающего приобретению воображаемого опыта и переводу его в плоскость реальных отношений личности (М.Мольд, А.Копленд, Г.М.Цыпин и др.).

Далее, креативность преподавателей и студентов и эмоциональная включенность в деятельность (как энергетическая основа для ее поддержания на нужном уровне интенсивности) являются сущностью внутреннего личностного ресурса.

И, наконец, объективным ресурсом являются закономерности музыкально-педагогического процесса: *творческий характер*, обуславливающий актуализацию творческого потенциала педагога-музыканта как системного качества личности, находящегося во взаимосвязи с уровнем его профессионализма; *аллотропизм музыкально-педагогического процесса* как альтернативный способ его осуществления, обусловленный эмоциональностью предмета деятельности (музыки) и эмоциональными компонентами самой деятельности; *полифункциональность* учителя, предполагающая множество педагогических позиций и равновеликие достижения при осуществлении как управленческих, педагогических, так и художественно-исполнительских функций; *поликультурность* музыкально-педагогического процесса. Открытость и динамичность культуры и образования обуславливают устойчивую связь развития личности с музыкально-педагогической деятельностью, осуществляемой носителем культуры в поликультурной среде.

Итак, повышение гибкости и управляемости системы музыкально-педагогического образования и изменение методологических подходов к нему могут способствовать интенсификации музыкально-педагогического процесса и сокращению сроков подготовки специалиста.

Литература

1. Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли. – М.: Мишель и Ко, 1993. – 640 с.
2. Капица С.П., Курдюмов С.П., Малинецкий Г.Г. Синергетика и прогнозы будущего. Изд. 3-е. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 288 с.
3. Паздников М. А., Полякова Е. С., Лизнева Т. П. Реформа школы и подготовка музыкально-педагогических кадров //

Известия Международной академии наук высшей школы. – М., 2003, № 3. – С.15-20.

4. Полякова Е.С. Психологические основы музыкально-педагогической деятельности: Моногр. – Мн.: БГПУ, 2004. – 195 с.
5. Цыбин А.С. Общественные образовательные объединения и развитие университетского образования // Известия Международной академии наук высшей школы. – М., 2003, № 3. – С. 127-133.

Л.І.Косяк

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

В статті затрагується проблема професійної підготовки педагогов-музикантов, важним аспектом котрої являється використання ефективної методики формування вокальної культури будучих учителів музики. Предлагаються пути и способы дальнейшего усовершенствования вокально-исполнительского мастерства студентов в процессе специально организованной работы.

The article touches on the problem of professional training of music teachers, the main aspect of which is the usage of effective methods for formation of vocal culture of future music teachers. It's suggested some ways and methods of further perfection in the vocal performing skill of students during the process of specially organized work.

Інноваційні процеси в загальноосвітній школі, гуманізація педагогічного процесу актуалізують проблему подальшого вдосконалення якості підготовки вчителів. Великого значення набуває формування вокальної культури педагога-музиканта, яка виступає показником професіоналізму сучасного вчителя. Саме тому, майбутньому вчителю музики

необхідно мати високий рівень сформованості вокальної культури, що визначає успішність його професійної роботи.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні сутності поняття "вокальна культура", у виявленні основних принципів, засобів і методів, що забезпечують ефективність формування вокально-виконавської культури майбутніх вчителів музики у процесі їх професійної підготовки.

Термін "вокальна культура" досить широко вживається в музично-педагогічній теорії і практиці. Спираючись на філософські культурологічні концепції теорії співацького мистецтва та виконавства спробуємо охарактеризувати вокальну культуру та накреслимо шляхи і методи її формування у студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів.

Вокальна культура розкриває неповторну особистісну сутність людини, тому згадану якість доцільно розглядати з позицій особистісного підходу в інтерпретації культури.

У науковій літературі існують різні підходи до визначення сутності цього поняття. Так, у словнику С.І.Ожегова культура трактується як "високий рівень чого-небудь, високий розвиток, уміння" [3,252].

С.М.Іконнікова розглядає культуру як "перетворення, поліпшення, яке виробляє людина в процесі цілеспрямованої діяльності для задоволення своїх матеріальних і духовних потреб" [2,6]. Культура являє собою унікальний соціальний феномен, що відбиває неповторність людської особи. З'явившись на певному етапі розвитку суспільства як історично зумовлена необхідність, культура є характерною ознакою людини, в процесі творчої діяльності якої виникають матеріальні та духовні цінності. В них опредметнюються ідеї, уявлення, ідеали, розкривається сутність митців. Опановуючи культурні цінності, людина перетворює їх на власне духовне

багатство, здійснює свій розвиток, становлення як особистості. Це дозволяє зрозуміти, що основним змістом культури є не самі матеріальні та духовні цінності, а людська особистість, її розвиток, самовдосконалення. Відповідно до цього, культура – це певний ступінь, міра формування, розвиток соціальних сил людини в її різноманітній діяльності.

Формування вокальної культури, на наш погляд, - це процес самовдосконалення особистісних і професійних якостей майбутнього педагога-музиканта, який забезпечується вокально-виконавською діяльністю шляхом збереження і розвитку співацького голосу, оволодіння вокальними навичками та ціннісними уявленнями про співацьке мистецтво.

У методиці формування вокальної культури постановка голосу є однією зі складових підготовки вчителя до професійної діяльності і являє собою “сукупність прийомів, за допомогою яких досягається максимальна ефективність дії органів, які беруть участь у співацькому голосоутворенні, правильність дії цих органів з точки зору науково-об’єктивних даних анатомії, фізіології, акустики і т.п. Постановка голосу є вихідним моментом у навчанні професійному мистецтву співу, мета якої – досягнення природності й свободи звукоутворення, максимального розширення діапазону голосу, а також збільшення його сили, яскравості та забарвленості тембру” [4,214].

Формування вокальної культури повинно здійснюватися згідно принципу поступовості в ході спеціально організованої роботи, яка включає такі основні завдання:

- встановлення послідовності формування культури співу майбутнього вчителя музики;
- аналіз ефективності розроблених методів в умовах їх впровадження;
- обґрунтування змін у рівнях сформованості вокальної культури студентів;

- одержання вірогідних результатів та висновків.

На нашу думку, формування культури співу здійснюється за методами:

- стимуляції мотивів самовдосконалення;
- розвитку музичного слуху;
- творчо-пошукової роботи;
- контролю та самооцінки.

На основі досліджень Н.М.Згурської [1], до засобів педагогічного впливу, ми віднесли:

- підготовчі вправи творчого спрямування;
- формуючи завдання трьох типів;
- вибір вокальних творів з репертуарного списку;
- аналіз виконавської майстерності видатних співаків;
- фіксація власних надбань за допомогою ведення щоденника в період педагогічної практики;
- вивчення вокально-методичної літератури та її опрацювання;
- творчі завдання (рольові педагогічні ігри типу викладач-студент, студент-викладач; спеціальні консультації; співбесіда з обговоренням проблеми формування вокальної культури);
- публічна виконавська діяльність майбутніх вчителів (на факультеті, в школі);
- класні прослуховування.

Одним із засобів, що сприяють успішному формуванню вокально-виконавської культури ми назвали формуючі завдання трьох типів. Розглянемо в чому полягає сутність цих завдань на різних етапах їх призначення.

Основна мета завдань I типу - стимуляція прогнозуючої функції вокального мислення та розвиток внутрішньо-слухової сфери. Завдання на цьому етапі полягають у створенні інтерпретаторської концепції вокального твору:

1. Зробити музично-теоретичний та виконавсько-педагогічний аналіз обраних творів.

2. Проінтонувати вокальний твір внутрішнім слухом, визначити найважливіші в смисловому плані моменти (мотив, фраза, фрагмент).
3. Відредагувати вокальний твір у різних варіантах, відповідно до запропонованого образу.
4. Зробити власну (загальну) виконавську редакцію вокального твору.
5. Скласти усну анотацію до вокального твору, який вивчається, акцентуючи увагу на *розкритті в ній образного змісту*.
6. Проспівати вокальний твір без допомоги інструмента (a' cappella).

Основна мета завдань II типу – забезпечення самостійного пошуку виконавського втілення художнього образу. Завдання на цьому етапі полягають у реалізації інтерпретаторської концепції вокального твору:

1. Опрацювати вокальний твір поелементно, зосереджуючи увагу на:
 - а) чистоті інтонування мелодії, точності ритму;
 - б) образній відповідності звуковедення;
 - в) стилістичні відповідності;
 - г) якості технічного втілення;
 - д) чіткості дикції, артикуляції;
 - є) виразності фразування, динаміки, агогіки;
2. Проспівати головні фрагменти вокального твору, використовуючи при цьому прийом інтонаційного перебільшення.
3. Відтворити повністю вокальний твір за розробленими різними редакторськими варіантами;
4. Виконати вокальний твір за власною редакцією;
5. Провести необхідну психологічну підготовку до публічного виступу, спрямовану на подолання сценічного хвилювання, невпевненості.

Основна мета завдань III типу – розвиток дійового слухового самоконтролю. Завдання на цьому етапі орієнтовані на коригування та адекватну самооцінку співу:

- проспівати вокальний твір, установити недоліки виконання та виявити їх причини;
- знайти оптимальні шляхи для виправлення встановлених недоліків;
- прослухати різні інтерпретації певного вокального твору, порівняти їх та зробити аналіз виконавських стилів, засобів музичної виразності;
- порівняти вокальні твори з однаковою назвою різних композиторів, наприклад: “Не пой красавица при мне” М.Глінки і С.Рахманінова, “Ночной Зефир” М.Глінки і О.Даргомижського.
- зробити самооцінку власного публічного виступу з позицій особистих ідеалів, завдань естетичного виховання;
- скласти рецензію на виступ певного студента чи концертного виконавця-соліста;
- добрати вокальний репертуар для подальшого професійного зростання.

Робота з даними завданнями повинна проводитись на нескладному, але художньо цікавому вокальному матеріалі, який представлено у спеціально розробленому репертуарному списку. До цього списку ми пропонуємо включати вокальні твори різних епох і країн, сучасних українських авторів а також велику кількість пісень для дітей.

Усі види діяльності студенти можуть використовувати на педагогічній практиці у загальноосвітній школі. У цей період створюються найбільш сприятливі умови для розширення сфери інтерпретаторської діяльності майбутніх вчителів музики, фіксації власних надбань. Щоб навчальний процес набув методичної спрямованості, студентам пропонується завести “зошити досягнень”. Їх впровадження дозволить визначити власні недоліки й позитивні якості майбутніх вчителів, допоможе накреслити шляхи подальшого вдосконалення професійної майстерності.

Таким чином, представлена методика формування вокально-виконавської культури студентів ґрунтується на

принципі поступовості. Вона включає різні засоби педагогічного впливу, які розподілені відповідно призначеності кожного етапу. Використання цих засобів здійснюється за допомогою групи відповідних методів, які максимально сприяють розвитку усіх компонентів вокальної культури.

Література

1. Згурська Н.М. Методика формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя // Теорія і методика мистецької освіти: Зб. наук. праць / Ред. кол. О. П. Щолокова та ін. – К.: НПУ, 2001. – Вип. 2. – С. 134-140.
2. Иконникова С.Н. Диалог о культуре. – Л.: ЛГУ, 1987. – 243 с.
3. Ожегов С.И. Словарь русского языка. – М.: Русский язык, 1987. – 750 с.
4. Энциклопедический музыкальный словарь / Отв. ред. Г. В. Келдыш. – М.: Большая советская энциклопедия, 1959. – С.214.

Т.Г.Борисенко

ОВОЛОДІННЯ МЕТОДИЧНИМИ ПРИЙОМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ СПІЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ – ОДИН З НАПРЯМКІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

В статье анализируются методические приемы, способствующие эффективной организации совместной учебной деятельности учащихся на уроках музыки в школе. Приобретение опыта применения этих приемов способствует улучшению профессиональной подготовки будущих специалистов.

The traditional and other methodical techniques of effective organization of educational activities of pupils at the music lesson at school are analyzed in the article. Gaining the experience of using these techniques improves the professional Teachers Training activities of the future specialists.

Актуальність використання методичних прийомів навчання та виховання обумовлена вимогами сьогодення –